

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**18–19 травня 2017 року
м. Тернопіль**

**У двох томах
ТОМ 2**

**Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2017**

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА КЛІНІЧНОЇ КАФЕДРИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Л. О. Лугова, Ю. І. Семененко

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ROLE OF THE TEACHER OF CLINICAL DEPARTMENT IN THE ORGANISATION OF EDUCATIONAL WORK WITH THE STUDENTS OF MEDICAL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

L. O. Lugova, Yu. I. Semenenko

Higher State Educational Establishment of Ukraine «Ukrainian Medical Stomatological Academy», Poltava

Резюме. У статті проаналізовано роль куратора академічної групи в реалізації виховної роботи клінічної кафедри медичного вищого навчального закладу. Показано, що нові форми та методи впливу на студентів мають поєднуватись з традиційними видами виховної діяльності. Виховання повинно носити творчий характер, орієнтуючись на специфіку медичної освіти, етичні стандарти сучасної медицини, загальнолюдські та національно-патріотичні цінності.

Ключові слова: виховна робота, клінічна кафедра, куратор академічної групи.

Summary. The article analyzes the role of the academic group curator in the implementation of educational work of clinical department of the medical higher educational institution. It is shown that new forms and methods of the influence on students should be combined with traditional types of educational activity. Education must be creative, focusing on the specifics of medical training, ethical standards of modern medicine, human and national patriotic values.

Key words: educational work, clinical department, curator of the academic group.

Вступ. Розвиток вищої освіти в Україні характеризується підвищенням вимог до професійної підготовки студентської молоді й зосередженням уваги на особистісному зростанні студентів, збагаченні їх духовними цінностями, формуванні кращих людських якостей, підготовці культурної людини [1, 2]. Суспільство націлюється на духовне вдосконалення особистості, на що акцентовано увагу в державних нормативних актах, зокрема в Законі України «Про вищу освіту», де серед основних завдань вищої школи передбачено «формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя» [3].

Виховна робота завжди є невід'ємною частиною підготовки фахівців із вищою освітою, але надзвичайної актуальності вона набуває, коли йдеться про підготовку майбутніх лікарів. Особливості організації виховної роботи у вищих навчальних закладах (ВНЗ) медичного профілю широко обговорюються та аналізуються спеціалістами [4], але донині не існує універсальних теорій, які можна було б однозначно покласти в її основу, тому проведення подальших досліджень у цьому напрямку є актуальним і необхідним.

Мета роботи – висвітлення окремих питань, пов'язаних з організацією виховної роботи зі студентами медичного ВНЗ III-IV рівня акредитації на рівні клінічної кафедри.

Основна частина. Медичні університети та академії працюють на перспективу. Їх випускники покликані утверджувати загальнолюдські та національні морально-духовні цінності. Як ніякі інші фахівці, вони мають усвідомлювати, що наукові знання та найновіші медичні технології мають сенс лише тоді, коли спираються на високі морально-духовні якості їх носіїв. Тому важливим напрямком діяльності медичних ВНЗ є гуманізація та гуманітаризація навчально-виховного процесу, органічне поєднання в ньому національного та загальнолюдського змісту, акцентування уваги на проблемах біомедичної етики.

Сформувати згадані вище якості студента-медика можливо лише за умови єдності трьох складових освіти – навчання, розвитку та виховання [5], оскільки навчання діє на індивідуально-виконавчий зміст діяльності, формує знання, уміння й навички, а виховання формує ставлення та смисли діяльності [6]. У викладача навчальна й виховна робота нероздільні, тому навчання – це основний, хоч і не єдиний шлях виховання. Виховання завжди включає в себе завдання організації спеціальної провідної діяльності, яка для студентів-медиків означає навчально-професійну (клінічну) діяльність. У межах вищої медичної освіти доречно використовувати й інші форми виховного впливу: виробничу практику на базі клінік; участь у громадських справах, спрямованих на боротьбу з соціально-значущими захворюваннями або на пропаганду здорового способу життя.

Досягнення мети виховання можливе лише за умови комплексного підходу й залучення до цієї роботи всього професорсько-викладацького складу ВНЗ, органів студентського самоврядування, громадських об'єднань студентської молоді [2]. Організація виховної роботи здійснюється за участю ректорату, кафедри, викладача, куратора студентської групи, органів студентського самоврядування та активності самого студента. Кафедра, зокрема клінічна, є важливою ланкою реалізації виховного процесу в медичному ВНЗ. Кафедри планують мету й завдання виховної роботи, втілюють її організаційні принципи, керуючись концептуальними засадами освіти в Україні та враховуючи специфіку навчального закладу, запити й потреби студентів [7].

Виховна робота клінічної кафедри медичного ВНЗ полягає у формуванні професійних якостей майбутнього лікаря як людини та особистості. Вона включає проведення професійно-орієнтаційної, інформаційно-просвітницької, культурно-виховної роботи серед студентів, розвиток їх творчих здібностей, що найтіснішим чином пов'язане з опануванням теоретичних знань та практичних навичок у галузі медицини. Наприклад, брейн-ринг, який проводить клінічна кафедра в позанавчальний час є виховним заходом, але може вдало поєднувати розважальну програму з цікавими клінічними питаннями.

Виховна робота як теоретичної, так і клінічної кафедри медичного ВНЗ стосується залучення студентів до різноманітної діяльності за інтересами, участі в культурно-освітній, спортивно-оздоровчій та інших видах діяльності. сприяння роботі рад студентського самоврядування факультетів, гуртожитків та ВНЗ у цілому; безпосередньої участі в реалізації заходів, що проводяться у навчальному закладі; сприяння роботі наставників академічних груп.

Наставник (куратор) академічної групи є основним суб'єктом виховної роботи. Він разом зі студентами обговорює план виховної роботи на навчальний рік, який потім затверджується керівництвом. План організаційно-виховної роботи куратора академічної групи включає виявлення інтересів та запитів студентів, проведення зустрічей зі студентами групи, індивідуальних бесід та зборів, ознайомлення з умовами проживання в гуртожитках; організацію та проведення зустрічей студентів академічної групи з державними діячами, ветеранами праці, захисниками Вітчизни та учасниками АТО; відвідування студентами музеїв, театрів, художніх виставок та екскурсій.

Діяльність куратора академічної групи медичного ВНЗ спрямована на формування культури, успадкування духовних надбань українського народу; проведення національно-культурної та просвітницької роботи, формування історичної пам'яті та національної свідомості. Такий підхід має сприяти утвердженню чіткої громадянської позиції студента, розумінню ним свого місця в сучасному світі. Практичне здійснення національно-патріотичного виховання, серед іншого, може включати ознайомлення студентів академічної групи з історичними традиціями та пам'ятками старовини, особливо пов'язаними з життям і діяльністю видатних медиків минулого (наприклад, на Полтавщині – з перебуванням, професійною та громадською активністю видатного хірурга М. В. Скліфосовського).

Куратор академічної групи працює в постійному співробітництві й співтворчості зі студентським активом та органами студентського самоврядування. Він бере участь в організації життєдіяльності колективу студентської групи, розвитку ініціативи, творчості, самостійності, набутті організаторських навичок; активному залучення студентів до управління навчально-виховним процесом шляхом передачі їм реальних прав та повноважень, створенні здорового морально-психологічного клімату в академічній групі.

Значне місце у виховній роботі викладача-куратора займає спілкування та проведення різноманітних заходів зі студентами, які мешкають у гуртожитках, сприяння організації їх здорового способу життя, вирішення житлово- побутових проблем, надання психолого-педагогічної допомоги, спонування студентів до активної протидії проявам аморальності, бездуховності, вживанню наркотиків, алкоголю, курінню. Спілкування зі студентами академічної групи за місцем їх проживання (наприклад, під час чергування в гуртожитку) дозволяє краще пізнати психологічні особливості того чи іншого студента, щоб потім вдало використати їх для індивідуалізації виховного впливу.

Викладач-наставник впливає на формування у студентів загальнолюдської та професійної культури своєю особистістю [5]. Доречно пригадати слова видатного педагога К.Д. Ушинського, який писав, що у вихованні все повинно

базуватися на особистості вихователя, тому що виховна сила виливається тільки з живого джерела людської особистості і ніякі статuti та програми не можуть її замінити [8]. Висока культура мислення, спілкування, мовлення, поведінки, зовнішності, володіння основами психології, морально-духовні цінності – духовний капітал педагога, який забезпечує успішність виховної роботи зі студентами. Успішність клінічної діяльності викладача, повага до нього з боку хворих, колег-лікарів та медичного персоналу поглиблюють виховний ефект особистості викладача клінічної кафедри медичного університету чи академії. Це означає, що викладач як вихователь має не тільки вивчати сучасні педагогічні доктрини та опановувати нові методи психотехніки, а й постійно працювати над самовдосконаленням у найширшому розумінні цього слова.

Висновки. Отже, організація виховної роботи викладачем клінічної кафедри медичного ВНЗ потребує постійного вдосконалення, пошуку та втілення в життя нових форм та методів впливу на студентів, водночас зберігаючи традиційні види виховної діяльності. Виховання повинно носити творчий характер, орієнтуючись на проблеми, пов'язані із специфікою медичного ВНЗ, високими стандартами сучасної медицини, які опановують студенти-медики. Надзвичайно важливе завдання – створення належних умов для розвитку та задоволення культурних потреб студентів, для їх самореалізації, щоб випускники медичного університету чи академії стали не просто знаючими спеціалістами, а людьми творчими, духовно багатими із демократичним баченням світу та етичним ставленням до нього, особливо до тих, кому невдовзі надаватимуть кваліфіковану медичну допомогу.

Література

1. Грищенко І. М. Фактори підвищення ефективності освітньої діяльності вищих навчальних закладів України / І. М. Грищенко // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №3. – С. 134-141.
2. Попова Т. Дослідження організаційно-виховного процесу у вищому навчальному закладі / Т. Попова // Молодь і ринок. – 2014. – №2 (109). – С.57-61.
3. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (редакція від 05.03.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141556.html
4. Організація виховної роботи на кафедрі фармакології з клінічною фармакологією / О. М. Олещук, А. С. Вольська, О. О. Шевчук [та ін..] // Медична освіта. – 2015. – №4. – С. 106–108.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2005. – 485 с.
6. Винославська О. В. Психологія : навч. посіб. для студ. вузів / Ред. О. В. Винославська. – К.: ІНКООС, 2005. – 352 с.
7. Подольська Є. Сучасний педагог: на перетині очікувань студентів і прагнень викладачів / Є. Подольська, Т. Подольська // Вища освіта України. – 2016. – №3. – С. 64–69.
8. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори / К. Д. Ушинський. – К. : Радянська школа, 1949. – 420 с.

С. І. Климнюк, Л. Б. Романюк, Н. М. Олійник, Н. Я. Кравець, В. П. Борак МОДИФІКАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ – ВИМОГА СУЧАСНОСТІ.....	65
Н. Г. Клопоцька ЗАХОДИ З ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ НА ЦИКЛІ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ.....	66
Л. Є. Ковальчук, П. М. Телюк, Р. В. Козовий, Н. В. Довганич ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ І МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ	66
Р. В. Ковтуненко, О. М. Таран, Я. В. Віленський АНАЛІЗ АНКЕТУВАННЯ СТУДЕНТІВ-ВИПУСКНИКІВ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ	67
І. Л. Козова, О. В. Панчак РОБОТА КАБІНЕТУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ЯК ОДИН ІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ У СТУДЕНТІВ МЕДИКІВ	67
О. О. Кокарь, І. В. Возна ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ	68
О. В. Конакова, О. В. Усачова, Е. А. Сіліна, Т. М. Пахольчук, О. А. Дралова МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ	69
М. М. Корда, Г. Г. Шериун, М. І. Куліцька, С. Р. Підручна, О. І. Острівка, О. З. Яремчук НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОХІМІЇ	69
В. О. Коробчанський, М. П. Воронцов, Ю. К. Резуненко, О. І. Герасименко, І. О. Дяченко СИСТЕМНА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ДОДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ	71
В. В. Краснов, Л. Г. Юрковська ЗАКОНОДАВЧІ КОЛІЗІЇ ПОРЯДКУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	73
І. Б. Кременська, Л. М. Заяць, З. М. Яцишин МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	74
В. Й. Кресюн, С. Б. Стречень, Г. Г. Відавська, І. В. Базалєєва, Г. О. Полуденко ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ	75
Ю. О. Кривохацька, Л. Л. Воронцова, М. Є. Журавльова ПЛАНУВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СПЕЦІАЛІСТІВ З КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	75
О. О. Кулянда, Ю. І. Бондаренко, С. М. Чарнош ЗАСТОСУВАННЯ СИТУАТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ ЯК ЗАСОБУ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ЗАСВОЄННІ СТУДЕНТАМИ БАЗОВИХ ЗНАНЬ З ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ	76
Ю. Я. Круть, Н. В. Гайдай, О. М. Ревенько, Н. С. Олійник ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ УМОВ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФАХУ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ.....	77
І. Г. Купновицька, Н. Р. Артеменко, Н. В. Губіна ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ У ФАРМАЦІЇ» СТУДЕНТАМИ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.....	77
Г. О. Леженко, Ю. Г. Резніченко, О. М. Гиря, М. О. Ярцева, О. М. Лебединець СУЧАСНІ ФОРМИ ОПТИМІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПЕДІАТРІЇ	78
Г. О. Леженко, Ю. Г. Резніченко, М. О. Ярцева, О. М. Гиря, О. М. Лебединець ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧОЇ ГЕМАТОЛОГІЇ НА КАФЕДРІ ПЕДІАТРІЇ	78
Г. П. Лисянська, М. М. Малецький, Т. М. Литвиненко ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСОБІВ НАОЧНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ АПТЕЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ.....	79
Н. В. Литвиненко, В. М. Гладка, Т. Й. Пурденко, Г. Я. Силенко, В. А. Пінчук ОСОБИСТІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ЦЕНТРАЛЬНА ФІГУРА В МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	80
О. О. Лобанова ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФТИЗІАТРІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	82
Л. О. Лугова, Ю. І. Семененко РОЛЬ ВИКЛАДАЧА КЛІНІЧНОЇ КАФЕДРИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	83